כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

ובהא קמיפלגי. תימה מנליה דפליגי דלמא רמי בר יחזקאל בדלמייבע ואמרי בי רב בדלא מייבע וי"ל דא"כ מאי קמ"ל אמרי בי רב ואין לתמוה הימי פליג אברייתא דקתם אמרי בי רב משמיה דרב ורב תנא ופליג א"נ משום דלא מיתני בי ר' מייא ור' אושעיא לא מותבינן מיניה מיובתא[ה]:

וכי תימא ראשון להתזה. ואע"ג דלא שייך לפרש הכי ברייתא דלקמן דתני עלה בד"א ברשות הניזק אבל ברה"ר על הראשון פטור ועל האחרון מייב ואי ראשון להתזה כך יכול להיות ראשון להתזה או ברשות הניזק או ברה"ר כמו שני להתזה מכל מקום מתניתין מאי שפיר מיפרשא הכי:

רב אשי כרבנן סוברי לה ובעי לה הכי. הוה מצי למימר דלמ"ל קאמר אמ"ל לאו ככחו דמי מתניתין רבנן היא דו סומכוס היא אלא עדיפא ליה למיבעי בשם שנוי ואין שנוי וגרלה דבעיא דלעיל לא היתה אלא אי מתניתין אחרי בלרוכות כי אורחיה או ע"י שנוי ותו לא והש"ס הוסיף מדעתו רבנן היא דו סומכוס היא ורב אשי מפרש דאיבעיא להו אי יש שנוי לרביע או אין שנוי וכה"ג איכא פ' המקבל (ב"מ דף קיב. ושם ד"ה אומן) גבי בעיא דרב ששת דקבלן עובר בבל תלין או אין עובר שהוסיף הש"ס לומר אומן קונה בשבח כלי כו' ורב ששת שאלו אמתם ובהגהל קמא (לקמן דף לט. ושם ד"ה בשליחא) מוכח דמיירי בשליחא דאגרתא[ו]:

במקום שאי אפשר לה אלא א"כ וכו'. אין לפרש דאחרי ברה"ר ומיבעיא ליה דאם אורחיה פטור מידי דהוה אלרגל מדלא קאמר היתה מהלכת ברשות הרבים כמו בבעיא דבסמוך ופ"ה עיקר: אבל

מעונה הוא. התרגול שאין דרכו לתקוע בכלי: **דשדו ביה בזרעי.** שיש זרעים בכלי דאורחיה להכניס דאשו בתוכו ולאכול וכיון דאורחיה לאכול אורחיה נמי לבעוק: **יש שנוי לצרורות לרביע נזק.** לרבנן דפליגי אסומכוס ואמרי לצרורות כי אורחיה היכא דשיעה בהן כגון בעטה ברגלה וממתת ביעוט המיזה לצרורות ושבכה כלים מי מצי שנוי והוי כתם ומשלם רביע נזק דהא אהעדאתן אלי נזק הלכך תמותן רביע נזק: **או אין שנוי.** לשלם רביע לבעוט אלי נזק שאין תמות והעדאה בהם דלא אשכחן תם דמשלם בלבד מפלגא: **מכלל דאין שנוי.** דאי יש שנוי לרביע הוי מ"ג להעדאתן ואמאי אצטריכא לרבא למיבעי ודאי אין העדאה לשלם נזק שלם דהא תמות רביע נזק והעדאה אלי נזק: ומשני רב אשי **דלמא רבא אם אמרי לומר קאמר.** ותרוייהו מספקי ליה והכי קא מבעיא ליה יש שנוי או אין שנוי ואם אמרי לומר אין שנוי חו היא לד תמותו יש העדאה לתמות זו או אין העדאה: **מי גמיר הלכה.** למשה מסיני דאלי נזק לרוכות ומוקים לה בכח כחו או לא גמיר: **והזיקה בבעיטה.** בלא לרוכות ותולדה דקרן היא: **ת"ש.** דקתני סיפא דאמתני': **דרסה על הכלים כו'.** מדאייב לרוכות אלי נזק ש"מ מתני' לאו סומכוס היא: **לאשון להסוב.** אותו כלי שנשבר מממת התות שברי כלים שדרסה עליו קרי לאשון ואע"ג דלרוכות ניהו משלם נזק שלם דסומכוס היא: **אחרון אחרון להסוב.** כגון שמאותו כלי שנשבר ע"י לרוכות התחו שברים ושברו כלי שלישי דהוי כח כחו ומשו"ה משלם אלי נזק: **ספשוט.** בעיא דרב אשי: **רב אשי לרבנן מוקי לה.** והך בעיא דבעי רב אשי לעיל יש שנוי לרוכות או אין שנוי אהא מתניתין בעי לה והכי קבעי היתה מבעטת כו': **היסה מהלכם.** בחאר הניזק מלאה לרוכות וא"ל שלא תהא מבעטת כו': **אורחיה הוא.** ולרוכות דעלמא הוא ומשלם מ"ג: **או דלמא הסתא מיסא מחמת ביעוט הוא.** וא"ת יש שנוי לרוכות לרביע נזק הא רביע נזק משלמת: לישנא אחרינא **אורחיה הוא.** ולרוכות ניהו ותולדה דרגל אפילו אייבד בביעוט והתיזה הא לא משלם אלא אלי נזק דהא בלאו הכי הוא דקרן. מפי המור"ה אבל הראשון עיקר: **לקרן מדמינן ליה.** הואיל ד"(ובעיטה) ומייבת מ"ג כי קרן: **או דלמא.** כל לרוכות כי אורחייהו תולדה דרגל ניהו ופטור ברה"ר: **הפיזה ברה"ר.** כי אורחיה והלכו לרוכות ברשות הניזק ושברו כלים: **הנחה יש כאן.** בתמיה. כלומר פטור הואיל ועקירה הואי במקום פטור: **והזיקה ברה"ר.** חייבת. אי אמרת בשלמא לרוכות כי אורחייהו לקרן מדמינן להו למייב ברה"ר כי קרן דהא דמי לקרן דמשלמת אלי נזק כי קרן ואע"ג דקרן מעונה הוא ולרוכות אורחה הוא הלכך ברשות הרבים חייבת אלי נזק אלא לדרך דאמרת כל לרוכות כי אורחיה לרגל מדמינן להו משום דהוי תולדה דרגל ואע"ג דהתם נזק שלם ולרוכות אלי נזק אמאי תני ברה"ר מייב: **על הראשון פטור.** דרגל הוי ועל האחרון מייב מאי לאו כו': והא"ל

ובהא קמיפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין העדאה לא בחד זמנא ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי והא משונה הוא [א]דאית ביה בזרעי בעי רב אשי יש שנוי לצרורות לרביע נזק או [ב]אין שנוי לצרורות לרביע נזק תפשוט ליה מדרבא דבעי רבא יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות מכלל דאין שנוי דלמא רבא אם תמצי לומר קאמר אם תמצי לומר אין שנוי יש העדאה או אין העדאה תיקו [ג]בעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי או לא מי גמיר הלכה ומוקי לה בכח כחו או דלמא לא גמיר הלכה כלל תיקו: היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נזק: איבעיא להו היכי קאמר היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צרורות כאורחייהו משלם חצי נזק ורבנן היא או דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צרורות מחמת ביעוט משלם חצי נזק הא כי אורחיה משלם נזק שלם ומני סומכוס היא ת"ש מסיפא דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון חצי נזק ואי סומכוס מי אית ליה חצי נזק וכי תימא ראשון ראשון להתזה ושני שני להתזה ושאני ליה לסומכוס בין כחו לכח כחו אלא הא דבעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי או לאו ככחו דמי תפשוט ליה דלאו ככחו דמי רב אשי כרבנן מוקי לה ובעי לה הכי היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צרורות כאורחייהו חצי נזק הא מחמת ביעוט רביע נזק ויש שנוי [ד]או דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צרורות מחמת ביעוט חצי נזק ואין שנוי תיקו: בעי מיניה רבי אבא בר ממל מרבי אמי ואמרי לה מרבי חייא בר אבא היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה אלא אם כן מנתזת ובעטה והתיזה והזיקה מהו כיון דאי אפשר לה אורחיה הוא או דלמא השתא מיהא מחמת ביעוט קמנתזה צרורות [ה]תיקו: בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברה"ר [ו](ובעטה) והתיזה והזיקה מהו לקרן מדמינן ליה וחייבת או דלמא תולדה דרגל הוא ופטורה אמר ליה [ז]מסתברא תולדה דרגל הוא התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י מהו א"ל עקירה אין כאן הנחה יש כאן איתיביה היתה מהלכת בדרך והתיזה בין ברה"י בין ברה"ר חייב מאי לאו התיזה ברשות הרבים והזיקה ברה"ר לא [ח]התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן א"ל הדרי בי איתיביה [ט]דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם חצי נזק ועל האחרון משלם חצי נזק ותני עלה במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברה"ר על הראשון פטורה ועל האחרון חייבת מאי לאו התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים לא התיזה ברשות הרבים והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן אמר ליה הדרי בי איני והאמר

מסורת הש"ס

א) [לעיל יח.], ב) ר"מ מ"ז, ג) לעיל יח., ד) ר"מ מ"ז, ה) [כדאיתא מולין קמח.], ו) [ועיין תוס' נדה לד: ד"ה כי],

רבינו חננאל

וחמור שנער ושבר את הכלים משלמין חצי נזק מאי לאו כגון דעבד ג' פעמים וכו' ודחינן לא בתדא דימנא וכו' והא משונה היא דשדו ביה בזרעי פי' כגון שהיו זרעונין בכלי והכניס העוף ראשו בתוכו ואכלן שאינה משונה אלא כך דרכו. בעי רב אשי צרורות כי אורחייהו הא קיימא לן הלכתא חצי נזק יש שינוי בצרורות ואם ישנה לא יתחייב אלא חצי של חצי הנזק שהוא רביע לכל הנזק או אין שינוי ועלתה בתיקו. וכן בעא עוד רב אשי כח כחו לסומכוס דאמר צרורות נזק שלם פוקים לה בכוחו והא דגמירא לך הלכתא צרורות חצי נזק גם הוא גמיר הלכתא דא ומוקים לה בכח כחו או דלמא לא גמיר הלכתא ועלתה גם זו בתיקו. פי' כח כחו כגון שהיה פרה מהלכת ונתזה צרור מתחת רגליה ושברה כלים זה כחה אבל אם נתז עוד שבר מן הכלי ונפל על כלי אחר ושברו זו היא כחו כחו. פיס' היתה מבעטת או שהיו צרורות וכו' איבעיא להו מתני' היכי פירושא היתה מבעטת והזיקה בבעיטה דהיא תולדה דקרן וצרורות כי אורחייהו ובהרוייהו חצי נזק ורבנן היא או דלמא היתה מבעטת והזיקה בבעיטה שהיא תולדה דקרן אי נמי צרורות בבעיטה חצי נזק הא צרורות כי אורחייהו נזק שלם ומתני' רבנן [ו] היא. ת"ש מסיפא דמתני' דרסה על כלי ושברתו ונפל על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון חצי נזק ואי סומכוס מי אית ליה חצי נזק פי' דרסה על כלי ושברתו קיימא לן רגל ברשות הניזק נזק שלם אבל אם נתז מכח דריסתה השבר ההוא ונפל על כלי אחר ושברו דהיינו צרורות כי אורחייהו חצי נזק ש"מ מתני' רבנן היא דלסומכוס לית ליה חצי נזק. וכי תימא הא דתני דרסה לאו דרסה על הכלי ממש אלא דרסה על אבן והלכה ונפלה האבן מכח דריסתה על כלי ושברתו ועוד נתז שבר מן הכלי בעת שבירתו ונפל על כלי אחר ושברו שנמצא הכלי הראשון נשבר מכחה ולפיכך משלם נזק שלם ושני מכח כחה לפיכך חצי נזק אלא הא דבעא רב אשי כרבנן מוקי לה ובעי לה הכי היתה מבעטת והזיקה בבעיטה וצרורות

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ג מהל' נזקי ממון הל' ט' י' וכ' בהגהות ומ"מ סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' שלז סעיף ט:
יט ב ג ד מיי' פ"ג מהל' נזקי ממון הלכה ו סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סימן שלז סעיף ז ח:
כ ה מיי' שם הל' ה ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעיף ג:
כא ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו חננאל (המשך)

כי אורחייהו בתרוייהו חצי נזק. הא צרורות מחמת ביעוט חצי של חצי שהוא רביע של נזק ויש שינוי לצרורות וכל דין משונה לשלם חצי מה שמשלם כדרכה או דלמא היתה מבעטת כו' ועלתה בתיקו. בעי ר' אבא בר ממל היתה מהלכת במקום צרורות שאי אפשר לה אא"כ מנתזת ובעטה והתיזה מהו כיון דלא אפשר לסגויי אא"כ מנתזת אורחה הוא ג) ורגל ברשות הניזק נזק שלם משלם או דלמא השתא מיהת מחמת ביעוט נתזן וצרורות ניהו ועלתה בתיקו. וכל הני שמעתתא דסלקא להו בתיקו קיימא לן דממונא לקולא ולא מפקינן. בעי ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברשות הרבים והתיזה מהו לקרן מדמינן ליה והייב לשלם או דלמא תולדה דרגל היא והרגל ברה"ר פטורה. אמר ליה תולדה דרגל היא משום ליה כרבא דאמר ברש פירקין קמא צרורות תולדה דרגל הן ופטורה ברה"ר. תוב בעא מיניה התיזה ברשות הרבים והלך הצרור והזיק ברשות היחיד מהו. אמר ליה עקירה אין כאן הנחה יש כאן כלומר במקום העקירה רשות הרבים ופטורה וכיון שאין חייב על העקירה בהנחה לא איכפת לן היכא היא. ואותיב עליה והדר ביה ואמר ליה הדרי בי. ש"מ: ת"ר התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות

ג) נ"ל סומכוס.
ד) פי' רבינו בבעיא זו פיש מוכן לאמוראי דסברי כל לרוכות ג"כ הוי אורחייה ומ"מ דלמא אלא אלא מלי מקן הכי"ל ג"כ מלאה דמפרש מפי' רבינו והכנר ל"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com